

INSTRUMENTE DE GARANTARE A CREDITELOR CONTRACTATE CU SCOP INVESTIȚIONAL

NICHITCIN Corina, lect. univ., USARB

Abstract: *The access of the trader to financing the investment activity based on credit is often limited due to the absence or insufficiency of the pledge. In this article is showed the role of the guarantee in financing investment priorities, instruments that facilitate the economic agent's access to credit by obtaining guarantees of this from third parties and their use particularities.*

Keywords: *the pledge, financial guarantee, bank guarantee, guarantee fund, investment credit.*

Interesul antreprenorului față de credit, ca sursă de finanțare a scopurilor investiționale pe care le urmărește, sporește sau se reduce în funcție de nivelul costurilor aferente creditării și de exigențele stipulate în contractul de credit cu privire la constituirea gajului. Prin urmare gajul sau garanția influențează decizia mediului de afaceri cu privire la accesarea creditelor cu scopuri investiționale. Această idee se argumentează prin examinarea necesității garantării creditelor solicitate de agenții economice în scopul realizării activității investiționale.

Potrivit informației sintetizate în tabelul 1 se poate deduce că obținerea creditelor investiționale de la bănci este posibilă prin asigurarea valorii acestora pe seama proprietății debitorului garantate prin gaj. În acest context se evidențiază rolul fundamental al garanției în vederea obținerii resurselor financiare pe termen lung de la băncile autohtone.

Conform prevederilor cadrului legislativ, este remarcabil faptul că gajul se constituie în virtutea legii sau a contractului. Articolul 1 al legii cu privire la gaj precizează că gajul este o garanție reală în al cărei temei creditorul gajist poate urmări bunul gajat având prioritate față de alți creditori, inclusiv față de stat, la satisfacerea creanței garantate. Obiect al gajului poate fi orice bun corporal sau incorporal, prezent sau viitor, determinat individual sau generic, sau o universalitate de bunuri, cu excepția

CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ
**ASIGURAREA VIABILITĂȚII ECONOMICO-MANAGERIALE PENTRU DEZVOLTAREA DURABILĂ A ECONOMIEI
 REGIONALE ÎN CONDIȚIILE INTEGRĂRII ÎN UE**

bunurilor inalienabile sau inesizabile, precum și orice drept patrimonial, inclusiv dreptul de creanță al debitorului gajist asupra creditorului gajist [1].

Tabelul 1. Tipuri de garanții aferente creditelor investiționale

Denumirea băncii	Tipul creditului	Solicitarea garanției	Tipul garanției
MAIB	1. Credite pentru agricultură (scop investițional)	DA	mix de garanții: bunuri imobiliare și/sau mobiliare gajarea bunurilor mobile și imobile, inclusiv a terenurilor agricole ce aparțin cu drept de proprietate privată solicitantului de credit
	2. Credit pentru IMM (scop investițional)	DA	
Victoriabank	Credit investițional	DA	bunuri din proprietatea antreprenorului, după caz
MICB	Credit pentru investiții	DA	cesiunea încasărilor, fidejusiunea, utilaj, tehnică agricolă (combine și tractoare), mijloace circulante, mijloace de transport, depozit bancar, teren, și imobil
Mobiasbanca	1. Credit imobiliar	DA	bunul procurat din credit, alte garanții reale stabilite de comun acord, în funcție de aportul propriu -
	2. Mobias Leasing	NU	
Fincombank	1. AgroFinInvest	DA	bunuri mobile, imobile, terenuri, utilaje, fidejusiunea fondatorului, cesiunea mijloacelor bănești în conturile clientului, fidejusiunea persoanelor terțe fizice și juridice, depozite bancare în conturile băncii sau a altor bănci, roada anului viitor. bunuri mobile și imobile ce aparțin debitorului gajist sau persoanelor terțe cu drept de proprietate: bunuri imobile, utilaje, mijloace de transport, stocuri. Se acceptă și bunurile procurate din contul creditului. gaj mobil / imobil gaj imobil
	2. Credit investițional	DA	
	3. Micro Credit Business	DA	
	4. Credit Progress Business	DA	

Sursa: elaborat de autor în baza informației publicată sit-urile băncilor examinate [9-16]

În conformitate cu art. 468 alin. 1 al Codului civil, contractul de gaj, cu excepția contractului de amanet, se încheie în scris. În cazul în care pentru transmiterea bunului se cere forma autentică, contractul de gaj se încheie în formă autentică.

Așadar, examinat din perspectiva creditorului, gajul sau garanția este un instrument prin care se asigură restituirea resurselor financiare împrumutate debitorului.

Din perspectiva debitorului, gajul poate fi considerat un obstacol sau o dificultate în obținerea resurselor financiare de la instituția financiar-bancară, întrucât absența acestuia face imposibilă contractarea creditului care implică gaj. Totodată este de remarcat că agentul economic poate deține bunuri care pot constitui obiectul gajului, dar fiind evaluate, nu acoperă valoarea solicitată, ceea ce limitează posibilitatea antreprenorului de a obține suma necesară a creditului și, respectiv, de a realiza toate etapele prevăzute de proiectul investițional.

Pentru reducerea consecințelor negative ale insuficienței gajului asupra deciziei de finanțare a întreprinderii, există posibilitatea utilizării garanțiilor financiare. În conformitate cu legislația existentă în Republica Moldova, acordarea garanțiilor financiare poate fi efectuată atât de instituțiile financiare, sub forma garanțiilor bancare, cât și de persoane fizice sau juridice sub forma fidejusiunii.

Garanția financiară reprezintă o sumă pe care garantul se obligă să o plătească Instituției Financiare Participante și este echivalentă cu procentul de garanție pentru pierderea creditului garantat suportată de către Instituția Financiară [3, p. 19].

În literatura de specialitate garanția bancară este tratată ca fiind un instrument de garantare emis de bancă, la ordinul unui client al său (ordonator), sub forma unui angajament irevocabil și necondiționat de a plăti o sumă de bani la cererea beneficiarului garanției, în cazul în care clientul (ordonatorul) nu a onorat obligația de plată asumată printr-un contract față de beneficiar. În opinia cercetătorului român L. Stanciu, garanțiile bancare reprezintă ultima sursă de rambursare a creditelor și se utilizează numai în cazul în care nu mai există alte posibilități de rambursare a acestora și a plății dobânzilor aferente [5].

Principalele tipuri de garanții bancare acordate de băncile autohtone sunt: garanția de plată (*Payment Guarantee*), garanția de angajare/garanția ofertei (*Bid Bond*), garanția de bună execuție (*Performance Bond*), garanția de restituire a avansului (*Advance Payment Guarantee*), garanția vamală, garanția asigurării creditului, garanția-contragarantie, acreditivul stand-by. Garanția asigurării creditului se manifestă prin garantarea contra cost a obligațiilor de plată ale debitorului față de creditor, rezultate din diverse contracte de împrumut.

Un alt mijloc de garantare a creditelor, identificat inclusiv în tabelul 1, este fidejusiunea. În conformitate cu prevederile art. 1146 al Codului civil, prin contractul de fidejusiune, o parte (fidejutor) se obligă față de cealaltă parte (creditor) să execute integral sau parțial, gratuit sau oneros obligația debitorului. Prin fidejusiune se poate garanta și o obligație viitoare sau afectată de modalități. Prin urmare, fidejutorul garantează restituirea sumei împrumutate creditorului în cazul în care debitorul este incapabil de a-și onora obligațiile de plată aferente creditului contractat.

Fidejusiunea poate să rezulte din acordul părților, poate fi impusă prin lege sau poate fi instituită de instanța de judecată. Potrivit reglementărilor legislative, debitorul obligat să furnizeze o fidejusiune trebuie să propună o persoană fizică cu domiciliu sau reședință în Republica Moldova sau o persoană juridică înregistrată în Republica Moldova, care să dispună de bunuri suficiente pentru a garanta obligația. În cazul în care persoana propusă nu este acceptată, debitorul trebuie să propună o altă persoană. Această regulă nu se aplică atunci când creditorul a cerut în calitate de fidejutor o anumită persoană. Totodată debitorul este în drept să înlocuiască acest tip de garanție. Astfel, debitorul ținut să furnizeze o fidejusiune legală sau judiciară poate da în schimb o altă garanție suficientă.

CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ
**ASIGURAREA VIABILITĂȚII ECONOMICO-MANAGERIALE PENTRU DEZVOLTAREA DURABILĂ A ECONOMIEI
 REGIONALE ÎN CONDIȚIILE INTEGRĂRII ÎN UE**

Pe lângă aceste instrumente utilizate pentru garantarea creditelor, în scopul stimulării investițiilor prin facilitarea accesului agenților economici la numerar, au fost create la nivel de stat fondurile de garantare a creditelor. Aceste fonduri, pe de o parte au menirea de a susține inițiativele investiționale prin acordarea garanțiilor financiare antreprenorilor care își dezvoltă și extind afacerea și contractează credite cu scop investițional, iar pe de altă parte, ele reprezintă un mijloc de protecție a sectorului bancar împotriva riscurilor ridicate, apărute ca consecință a creditării sectorului micului business.

Structura fondurilor de garantare a creditelor diferă în funcție de finanțarea acestora. Pot participa, cooperând sub diferite forme, statul, băncile, alte instituții financiare, precum și beneficiarii de credite. Rețeaua Europeană pentru Centre de Afaceri și Inovații (KBN - EUROPEAN BUSINESS AND INNOVATION CENTRE NETWORK) consideră următoarele elemente ca fiind esențiale pentru succesul fondurilor de garantare a creditelor [3, p. 4]:

- capital inițial suficient și management financiar atent;
- definire detaliată și riguroasă a nivelului riscului acceptabil;
- capacitate de apreciere a riscului; grad ridicat de independență;
- segmentare a diferitelor tipuri de risc acceptate;
- urmărire lunară adecvată a riscului;
- cooperare strânsă și comunicare regulată cu băncile;
- nivel al garantării investiției limitat la maximum 75%;
- participare la finanțare din partea debitorului;
- societate specializată pentru managementul fondului.

În Republica Moldova garanțiile financiare au debutat sub formă de servicii specializate în anul 2000, odată cu implementarea programului Agenției pentru Dezvoltare Internațională a SUA (USAID) denumit MSER – Suport în Dezvoltarea Întreprinderilor mici și mijlocii, având ca parteneri 3 bănci autohtone și promovând garanțiile financiare aferente creditelor acordate întreprinderilor din sectorul micului business. În anul 2002, acest program a fost substituit de programul de garantare DCA cu o gamă mai diversificată de servicii de garantare a creditelor. Ulterior, această inițiativă a fost preluată și dezvoltată, cu suportul Fundației Soros Moldova, de compania Microinvest, care, în anul 2004 a acordat garanții financiare în proporție de doar 2% din valoarea totală a activelor companiei.

Astfel, s-a demonstrat că garanțiile financiare pot contribui la mărirea dimensiunii pieței financiare, formând, în același timp, un segment specializat al pieței financiare. Aceste inițiative au arătat, de asemenea, că dezvoltarea cu succes a garanțiilor financiare poate avea loc doar în cadrul unei cooperări eficiente cu instituțiile financiare ale unei instituții specializate în prestarea garanțiilor financiare cu o gamă largă și diversificată a serviciilor [3, p. 20].

În prezent, în Republica Moldova există posibilitate de a apela la fonduri de garantare a creditelor atât utilizând garanțiile acordate de societăți interbancare de garantare cât și prin apelarea la fondul de stat de garantare a creditelor.

La categoria societăților de garantare interbancară este atribuită activitatea companiei GARANTINVEST SRL, care a fost creată cu suportul Departamentului pentru Dezvoltare Internațională al Guvernului Marii Britanii (DFID) și a instituțiilor financiare locale, în special bănci orientate spre utilizarea mecanismelor și instrumentelor noi de sporire a creditelor acordate cu scopul dezvoltării afacerilor. Agentul economic apelând la Societatea de Garantare poate beneficia de următoarele produse și servicii [3, p. 22, 7]:

- garanții pentru creditele acordate de Instituțiile Financiare Partenere întreprinderilor mici și mijlocii înregistrate legal și care desfășoară activități pe teritoriul Republicii Moldova;
- servicii de consultanță pentru antreprenori;
- informații necesare pentru dezvoltarea afacerii.

Pe lângă serviciile Societății de Garantare Interbancară, agentul economic poate solicita garanția financiară a Fondului de Garantare a Creditelor (FGC). Acesta este primul fond de garantare a creditelor din Republica Moldova care a fost creat și capitalizat din resursele Bugetului de Stat, fiind gestionat de Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM). Misiunea Fondului de Garantare a Creditelor este de a asigura accesul entităților economice din sectorul micului business la finanțare prin acordarea garanțiilor financiare la solicitarea creditelor bancare [8].

În tabelul de mai jos se prezintă o viziune comparativă a particularităților garanțiilor creditelor de către SIG „GARANTINVEST” SRL și FGC ODIMM.

Tabelul 2. Particularitățile garanției financiare disponibile prin fonduri de garantare

Criterii de apreciere	Garanții financiare acordate pentru credite prin:	
	SIG „GARANTINVEST” SRL	Fondului de Garantare a Creditelor ODIMM
Particularitățile garanțiilor oferite	– nu depășesc echivalentul în lei moldovenești al sumei de 1.100.000 lei;	<i>Întreprinderi gestionate de tineri antreprenori</i> Garanție: până la 50% din suma creditului Valoarea garanției: până la 500.000 de lei Perioada de garantare: 60 de luni
	– reprezintă maximum 50% din valoarea creditului solicitat;	<i>Întreprinderi gestionate de femei antreprenoare</i> Garanție: până la 70% din suma creditului Valoarea garanției: până la 700.000 de lei Perioada de garantare: 60 de luni
	– se oferă pentru creditele pe termen scurt și pentru cele investiționale cu un termen maxim de 5 ani și cu o perioadă de grație ce nu depășește 12 luni;	<i>Întreprinderi nou – înregistrate</i> Garanție: până la 70% din suma creditului Valoarea garanției: până la 700.000 de lei Perioada de garantare: 36 de luni
	– garanția minimă ce se acordă este de 5.000 lei.	<i>Întreprinderi active</i>

CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ
**ASIGURAREA VIABILITĂȚII ECONOMICO-MANAGERIALE PENTRU DEZVOLTAREA DURABILĂ A ECONOMIEI
 REGIONALE ÎN CONDIȚIILE INTEGRĂRII ÎN UE**

		Garanție: până la 50% din suma creditului Valoarea garanției: până la 3.000.000 de lei Perioada de garantare: 60 de luni <i>Întreprinderi exportatoare</i> Garanție: până la 50% din suma creditului Valoarea garanției: până la 5.000.000 de lei Perioada de garantare: 60 de luni
Costul garanției	Pentru garanții la creditele pe termen scurt - 3,0% anual din suma garantată a creditului.	Comision anual: 0,5% de la suma garanției
	Pentru garanții la creditele investiționale - 2% - 2,5% anual din suma garantată a creditului.	
Beneficiari eligibili	Orice persoană juridică privată, înregistrată legal sau persoană fizică autorizată să desfășoare activități de antreprenoriat și care: contribuie la investiția propusă cu nu mai puțin de 10% din valoarea investiției; nu are datorii comerciale restante; prezintă dovezi ale viabilității în cadrul planului de afaceri; au achitate la termen impozitele, contribuțiile și primele; țin evidența contabilă; respectă normele de protecție a mediului ambiant.	Întreprinderile mici și mijlocii ce corespund criteriilor Legii nr. 206-XVI din 07.07.2006 solicitante de credite de la bănci
Instituții partener	BC „Victoriabank” S.A., BC „Moldova-Agroindbank” S.A., BC „Eximbank” S.A., BC „EnergBank” S.A., BC „MobiasBanca” S.A., „Corporația de Finanțare Rurală” S.A., A.O. „ProRuralInvest”	BC „Moldova-Agroindbank” S.A., BC „Fincombank” S.A., BC „COMERȚBANK” S.A., BC „Banca Comercială Română Chișinău” S.A., BC „ProCredit Bank” S.A., BC „Victoriabank” S.A., BC „Moldindconbank” S.A.

Sursa: elaborat de autor în baza [3,6,7,8]

La momentul solicitării creditului și prezentării setului de documente aferent creditului solicitat, agentul economic, în cazul insuficienței gajului, este în drept să apeleze la unul din fondurile de garantare caracterizate mai sus prin solicitarea de la instituția financiară parteneră a Declarației de solicitare a garanției în cazul solicitării garanției de la SIG „GARANTINVEST” SRL sau a cererii de garantare a creditului, în cazul apelării la garanția financiară a FGC. Etapele care urmează a fi parcurse de la solicitarea garanției până la obținerea creditului sunt prezentate în următorul tabel.

Tabelul 3. Etapele obținerii garanției financiare

SIG „GARANTINVEST” SRL	Fondului de Garantare a Creditelor ODIMM
1. Declarația de solicitare a garanției se prezintă semnată instituției financiare.	1. Antreprenorul solicită și semnează cererea de garantare a creditului.
2. Instituția financiară transmite spre examinare Societății de Garantare declarația de solicitare a garanției.	2. Cererea de garantare a creditului este transmisă de banca parteneră către ODIMM spre examinare.
3. Instituția financiară aduce la cunoștința agentului economic decizia Societății de Garantare cu privire la acordarea garanției.	3. Cererea de garantare este analizată de ODIMM în termen de 3 zile, ulterior decizia privind disponibilitatea emiterii garanției se aduce la cunoștința băncii.
4. În cazul deciziei pozitive, se solicită de la agentul economic achitarea comisionului de garantare.	4. Banca și antreprenorul semnează contractul de credit și contractele de gaj/ipotecă.
5. Achitarea comisionului de garantare în contul societății de garantare permite instituției financiare de a acorda creditul.	5. Antreprenorul se prezintă la ODIMM unde semnează contractul de garantare și ridică scrisoarea de garanție financiară.
6. Agentul economic este obligat să utilizeze creditul garantat conform destinației indicate în planul de afaceri prezentat instituției financiare.	6. Antreprenorul se prezintă la bancă cu scrisoarea de garanție financiară și primește creditul solicitat.

Sursa: elaborat de autor în baza [3,7,8]

Este de menționat faptul că fondurile de garantare, pe de o parte contribuie la majorarea costului finanțării, datorită comisionului aferent garanției care urmează a fi suportat de debitor, dar, pe de altă parte prin intermediul fondurilor de garantare se compensează lipsa de garanție a debitorului și se creează condiții optime de obținere a resurselor financiare necesare inițierii și dezvoltării inițiativelor investiționale. Garanțiile financiare au capacitatea de a reduce incertitudinea cu privire la acordarea creditului și de a oferi agentului economic încrederea în viabilitatea proiectelor investiționale inițiate. Acest lucru se datorează expertizei efectuate de specialiștii instituției care acordă garanția, prin decizia luată cu privire la disponibilitatea emiterii acesteia.

În concluzie la cele examinate, evidențiem necesitatea tuturor produselor de garantare, interesul față de care apare odată cu interesul agentului economic față de credit ca sursă de finanțare a afacerii și imposibilitatea constituirii gajului cu forțele proprii. În aceste condiții, rolul produselor de garantare este de a facilita procesul de obținere a creditului pentru proiectele investiționale viabile și rentabile și de a accelera procesul de implementare a proiectului investițional prin alocarea disponibilităților bănești obținute în lansarea sau extinderea și dezvoltarea afacerii. Totodată, bunele practici ale statelor cu o economie de piață dezvoltată accentuează rolul fondurilor de garantare în dezvoltarea entităților economice, întrucât fondurile de garantare se manifestă ca instrumente prin intermediul cărora sursele de finanțare devin mai accesibile.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Legea cu privire la gaj Nr. 449 din 30.07.2001. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 120 din 02.10.2001.*
2. Codul civil al Republicii Moldova Nr. 1107 din 06.06.2002. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 82-86 din 22.06.2002.*
3. *Garanțiile financiare un instrument eficient de dezvoltare a antreprenoriatului.* 30 p. [on-line]. [citat 10.08.2017] Disponibil: <http://www.garantininvest.md/pdf.ro.pdf>

CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ
**ASIGURAREA VIABILITĂȚII ECONOMICO-MANAGERIALE PENTRU DEZVOLTAREA DURABILĂ A ECONOMIEI
REGIONALE ÎN CONDIȚIILE INTEGRĂRII ÎN UE**

4. *Garanțiile FNCGIMM - instrument de facilitare a accesării fondurilor structurale/europene.* [on-line]. [citată 12.08.2017] Disponibil: http://www.mediafaxtalks.ro/smes/download/prezentare_aurel_saramet.pdf
5. STANCIU, L. *Garanțiile bancare și rolul lor în activitatea de creditare.* [on-line]. [citată 15.08.2017] Disponibil: http://www.actrus.ro/reviste/4_2004/a11.pdf
6. ZATÎC, V., STIHI, L. *Retrospectiva Întreprinderilor mici și Mijlocii din Republica Moldova.* [on-line]. [citată 10.08.2017] Disponibil: <http://odimm.md/files/ro/pdf/Perspectiva%20sectorului%20IMM.pdf>
7. <http://www.garantinvest.md/>
8. <http://fgc.odimm.md/>
9. <http://www.maib.md/ro/credite-pentru-agricultura/>
10. <http://www.maib.md/ro/credite-pentru-scopuri-investitionale-juridic/>
11. <http://www.victoriabank.md/ro/details-corporate-credit-investment?category=corporate-credits>
12. https://www.micb.md/data/2005/file_98215_0.pdf
13. https://mobiasbanca.md/imobiliar_pj
14. <https://mobiasbanca.md/MOBIAS-Leasing>
15. <https://fincombank.com/ro/agri/>
16. <https://fincombank.com/ro/credite-investitionare/>